

VILNIAUS UNIVERSITETO REKTORIUS

ĮSAKYMAS

DĖL VILNIAUS UNIVERSITETO REKTORIAUS 2017 M. BALANDŽIO 28 D. ĮSAKYMO NR. R-168 „DĖL MOKSLINIŲ TYRIMŲ DUOMENŲ TVARKYMO NACIONALINIO ATVIROS PRIEIGOS MOKSLINIŲ TYRIMŲ DUOMENŲ ARCHYVO INFORMACINĖJE SISTEMOJE TAISYKLIŲ TVIRTINIMO“ PAKEITIMO

Vadovaudamasis Vilniaus universiteto statuto 43 straipsnio 1 dalies 42 punktu ir įgyvendinamas Vilniaus universiteto atvirojo mokslo politikos gairių įgyvendinimo plano 2023–2028 metams, patvirtinto Vilniaus universiteto rektoriaus 2023 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. R-221 „Dėl Vilniaus universiteto atvirojo mokslo politikos gairių įgyvendinimo plano 2023–2028 metams patvirtinimo“, 2.1.1 papunktį,

p a k e i č i u Mokslinių tyrimų duomenų tvarkymo Nacionalinio atviros prieigos mokslinių tyrimų duomenų archyvo informacinėje sistemoje taisykles, patvirtintas Vilniaus universiteto rektoriaus 2017 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. R-168 „Dėl mokslinių tyrimų duomenų tvarkymo Nacionalinio atviros prieigos mokslinių tyrimų duomenų archyvo informacinėje sistemoje taisyklių tvirtinimo“, ir jas išdėstau nauja redakcija (pridedama).

PATVIRTINTA
Vilniaus universiteto rektoriaus
2017 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. R-168
(Vilniaus universiteto rektoriaus
2024 m. d. įsakymo Nr. redakcija)

MOKSLINIŲ TYRIMŲ DUOMENŲ TVARKYMO NACIONALINIO ATVIROS PRIEIGOS MOKSLINIŲ TYRIMŲ DUOMENŲ ARCHYVO INFORMACINĖJE SISTEMOJE TAISYKLĖS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Mokslinių tyrimų duomenų tvarkymo Nacionalinio atviros prieigos mokslinių tyrimų duomenų archyvo informacinėje sistemoje taisyklės (toliau – Taisyklės) reglamentuoja skaitmeninio formato mokslinių tyrimų duomenų, jų aprašų ir kitos susijusios informacijos tvarkymo procesą Nacionalinio atviros prieigos mokslinių tyrimų duomenų archyvo informacinėje sistemoje (toliau – MIDAS), jame dalyvaujančių subjektų teises ir pareigas.

2. Taisyklės parengtos vadovaujantis Nacionalinio atviros prieigos mokslinių tyrimų duomenų archyvo informacinės sistemos duomenų saugos nuostatais, patvirtintais 2013 m. lapkričio 11 d. Vilniaus universiteto rektoriaus įsakymu Nr. R-573 „Dėl Nacionalinio atviros prieigos mokslinių tyrimų duomenų archyvo informacinės sistemos duomenų saugos nuostatų patvirtinimo“ (Vilniaus universiteto rektoriaus 2018 m. vasario 1 d. įsakymo Nr. R-50 redakcija) (toliau – MIDAS saugos nuostatai), Nacionalinio atviros prieigos mokslinių tyrimų duomenų archyvo informacinės sistemos nuostatais, patvirtintais 2013 m. rugsėjo 9 d. Vilniaus universiteto rektoriaus įsakymu Nr. R-423 „Dėl Nacionalinio atviros prieigos mokslinių tyrimų duomenų archyvo informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“ (toliau – MIDAS nuostatai), Vilniaus universiteto mokslinių tyrimų duomenų valdymo gairėmis, patvirtintomis Vilniaus universiteto senato 2016 m. spalio 18 d. nutarimu S-2016-9-3 „Dėl Vilniaus universiteto mokslinių tyrimų duomenų valdymo gairių“, Vilniaus universiteto atvirojo mokslo politikos gairėmis, patvirtintomis Vilniaus universiteto senato 2022 m. vasario 22 d. nutarimu Nr. SPN-12 „Dėl Vilniaus universiteto atvirojo mokslo politikos gairių patvirtinimo“, ir kitais Vilniaus universiteto bei Lietuvos Respublikos teisės aktais. Taisyklės parengtos atsižvelgiant į Europos Komisijos ir Lietuvos mokslo tarybos dokumentus, reglamentuojančius mokslinių tyrimų duomenų valdymo sritį.

3. Taisyklėse vartojamos sąvokos ir trumpiniai:

3.1. **DOI** (angl. *Digital Object Identifier*) – unikalus skaitmeninis identifikacijos numeris, suteikiamas publikuotiems objektams;

3.2. **FTP** (angl. *File Transfer Protocol*) – failų perdavimo protokolas, leidžiantis apsieikti bet kokio tipo failais be papildomo apdorojimo;

3.3. **LITNET FEDI** – Lietuvos mokslo ir studijų kompiuterių tinklo (LITNET) autentifikavimo ir autorizacijos paslauga;

3.4. **MIDAS** – Nacionalinio atviros prieigos mokslinių tyrimų duomenų archyvo informacinė sistema, skirta informacinių technologijų priemonėmis saugoti mokslinių tyrimų duomenis ir didinti jų sklaidą ir prieinamumą. Pagrindiniai MIDAS uždaviniai yra centralizuotai tvarkyti mokslinių tyrimų duomenis bei kitą su moksliniais tyrimais susijusią informaciją ir kompiuterizuoti mokslinių tyrimų duomenų paiešką, teikimą bei analizę per vieningą prieigos tašką;

3.5. **MIDAS administratorius** – MIDAS tvarkytojo darbuotojas, atliekantis MIDAS dalies, susijusios su atitinkamo MIDAS tvarkytojo darbuotojų mokslinių tyrimų duomenimis ir kita su jais susijusia informacija, priežiūrą;

3.6. **MIDAS išorinis portalas** – viešoji erdvė, skirta surasti ir peržiūrėti publikuotus mokslinių tyrimų duomenis ir (arba) jų metaduomenis visiems besidomintiems be registracijos;

3.7. **MIDAS naudotojai** – registruoti arba neregistruoti MIDAS paslaugų gavėjai;

3.8. **MIDAS naudotojo paskyra** – asmeninė naudotojo erdvė, suteikiama tik registruotiems MIDAS naudotojams. Registracija vyksta per Elektroninius valdžios vartus arba gavus MIDAS registruoto naudotojo pakvietimą. Mokslinių tyrimų duomenys, esantys MIDAS naudotojo paskyroje, nėra vieši;

3.9. **MIDAS valdytojas ir pagrindinis tvarkytojas** – viešoji įstaiga Vilniaus universitetas. MIDAS valdytojo ir tvarkytojo funkcijos nurodytos MIDAS nuostatuose;

3.10. **Mokslinių tyrimų duomenys** – bet kurių mokslo šakų ir kryptų duomenys arba jų rinkiniai ir kita su moksliniais tyrimais susijusi informacija;

3.11. **Mokslinių tyrimų duomenų aprašas** – mokslinių tyrimų duomenų metaduomenų rinkinys, kurį sudaro registruoto MIDAS naudotojo įvedami metaduomenys;

3.12. **Mokslinių tyrimų duomenų metaduomenys** – struktūruotas mokslinių tyrimų duomenų požymių, savybių, ypatybių ir kitų atributų aprašymas;

3.13. **Mokslinių tyrimų duomenų publikavimas** – mokslinių tyrimų duomenų viešas paskelbimas MIDAS išoriniame portale naudojant MIDAS duomenų publikavimo funkciją.

3.14. **Mokslinių tyrimų duomenų tvarkymas** – bet kuris su mokslinių tyrimų duomenimis atliekamas veiksmas: rinkimas, aprašymas, kaupimas, saugojimas, klasifikavimas, grupavimas, jungimas, keitimas (papildymas arba taisymas), teikimas, publikavimas, naudojimas, loginės ir (arba) aritmetinės operacijos, paieška, skleidimas, naikinimas arba kitoks veiksmas arba veiksmų derinys;

3.15. **Sinchronizavimo įrankis** – įrankis, diegiamas į naudotojo kompiuterį ir suteikiantis galimybę sinchronizuoti kompiuteryje esančius mokslinių tyrimų duomenis su mokslinių tyrimų duomenimis, esančiais MIDAS;

3.16. **Tyrėjas** – asmuo, vykdamas mokslinį tyrimą individualiai arba su grupe kitų tyrėjų.

II SKYRIUS

BENDRIEJI REIKALAVIMAI MOKSLINIŲ TYRIMŲ DUOMENIMS TVARKYTI

4. MIDAS sudaro MIDAS išorinis portalas ir MIDAS naudotojo paskyra.

5. MIDAS išorinis portalas yra viešai prieinamas be registracijos.

6. Tyrėjas, pirmą kartą teikdamas mokslinių tyrimų duomenis saugoti MIDAS, privalo registruotis. MIDAS naudotojų registracija vykdoma per Elektroninius valdžios vartus arba gavus registruoto MIDAS naudotojo pakvietimą.

7. Jei mokslinį tyrimą vykdo tyrėjų grupė, siekiant išvengti duomenų dubliavimo, jos nariai turi sutarti, kuris iš tyrėjų teiks saugoti mokslinių tyrimų duomenis MIDAS ir derins kitus su mokslinių tyrimų duomenų teikimu susijusius klausimus.

8. MIDAS saugoti negali būti teikiami mokslinių tyrimų duomenys, kurių įkėlimas pažeistų intelektualinės nuosavybės, komercinimo, konfidencialumo ir (ar) asmens duomenų apsaugą reglamentuojančius teisės aktus ir (ar) sutartis arba yra kitų teisėtų priešasčių neįkelti mokslinių tyrimų duomenų.

9. MIDAS saugoti gali būti teikiami bet kokio skaitmeninio formato mokslinių tyrimų duomenys. Rekomenduojama naudoti populiariausių skaitmeninių formatų naujausias versijas. Mokslinių tyrimų duomenys gali būti suglaudinti.

10. Pagrindinis MIDAS saugoti teikiamų mokslinių tyrimų duomenų metaduomenų formatas yra Europos Sąjungos valstybėms narėms rekomenduojamas standartinis CERIF (angl. *Common European Research Information Format*) formatas. MIDAS saugoti teikiama mokslinių tyrimų duomenims aprašyti leidžiama naudoti ir kitus metaduomenų formatus.

11. MIDAS saugomi mokslinių tyrimų duomenys ir (ar) jų aprašai nėra viešai prieinami per MIDAS išorinį portalą, kol tyrėjas jų nepublikavo.

12. Mokslinių tyrimų duomenys ir jų metaduomenys saugomi MIDAS nuostatuose nustatyta tvarka ir terminais.

13. MIDAS valdytojui ir pagrindiniam tvarkytojui leidžiama naudoti mokslinių tyrimų duomenis MIDAS nuostatuose nustatytais tikslais.

III SKYRIUS

MOKSLINIŲ TYRIMŲ DUOMENŲ IR (AR) JŲ APRAŠŲ PUBLIKAVIMAS

14. Tyrėjas gali publikuoti mokslinių tyrimų duomenis ir (ar) jų aprašą. Publikuoti mokslinių tyrimų duomenys ir (ar) jų aprašas tampa viešai prieinami per MIDAS išorinį portalą.

15. Publikuodamas mokslinių tyrimų duomenis ir (ar) jų aprašą, tyrėjas turi užpildyti privalomus metaduomenų laukus lietuvių ir anglų kalbomis bei pateikti pakankamai informacijos, kad mokslinių tyrimų duomenis būtų galima pakartotinai naudoti.

16. Publikuojant duomenis arba jų aprašą, privalomi šie metaduomenys: duomenų autorius (-iai), duomenų rinkinio pavadinimas, pavadinimo sutrumpinimas, mokslinį tyrimą vykdžiusi (-ios) institucija (-os), mokslinį tyrimą finansavusi (-ios) institucija (-os), mokslo sritis ir (ar) kryptis, raktažodžiai, trumpas duomenų rinkinio aprašymas, įskaitant duomenų gavimo metodo ir tam naudotų įrankių aprašymą, mokslinio tyrimo DOI, duomenų naudojimo sąlygos, nuoroda į kitus su duomenimis susijusius mokslinių tyrimų rezultatus (pavyzdžiui, publikacijas).

17. Be Taisyklių 16 punkte išvardintų privalomų metaduomenų, publikuojant duomenis arba jų aprašą, įprastai pateikiami šie metaduomenys: mokslinio tyrimo pradžios ir pabaigos data, kitos su moksliniu tyrimu susiję organizacijos, duomenims gauti naudota įranga.

18. Publikuojant mokslinių tyrimų duomenis ir (ar) jų aprašą, atitinkamame mokslinių tyrimų duomenų apraše privaloma nurodyti duomenų naudojimo sąlygas:

18.1. atvirąją prieigą publikuojamiems mokslinių tyrimų duomenims privaloma priskirti vieną iš MIDAS palaikomų atvirojo turinio licencijų;

18.2. publikuojant tik mokslinių tyrimų duomenų aprašą, reikia nurodyti, ar yra galimybė gauti prieigą prie duomenų rinkinio ir kokiomis sąlygomis tai galima padaryti.

19. Publikuoti mokslinių tyrimų duomenys ir (ar) jų aprašas susiejamas su atitinkamais kitais mokslinių tyrimų rezultatais, kaip, pavyzdžiui, publikacijos, patentai ir (ar) programinis kodas.

20. Tyrėjas gali publikuoti mokslinių tyrimų duomenų aprašą neatverdamas mokslinių tyrimų duomenų, jei:

20.1. mokslinių tyrimų duomenų atvėrimas pažeistų teisėtus profesinius ir (ar) komercinius interesus;

20.2. mokslinių tyrimų duomenų atvėrimas nesuderinamas su konfidencialumo reikalavimais;

20.3. mokslinių tyrimų duomenų atvėrimas prieštarautų asmens duomenų apsaugos reikalavimams;

20.4. mokslinių tyrimų duomenų atvėrimas trukdytų pasiekti mokslinio projekto tikslus;

20.5. yra kitų teisėtų priežasčių neatverti mokslinių tyrimų duomenų.

IV SKYRIUS

PUBLIKUOTŲ MOKSLINIŲ TYRIMŲ DUOMENŲ IR (AR) JŲ APRAŠŲ KOREGAVIMAS IR ŠALINIMAS

21. Publikavus mokslinių tyrimų duomenis, MIDAS naudotojas gali koreguoti jų aprašą arba duomenų rinkinį papildyti naujais failais.

22. MIDAS naudotojai, pastebėję klaidas ar netikslumus publikuotuose mokslinių tyrimų duomenyse ir (ar) jų apraše, apie juos gali informuoti MIDAS administratorių. Pastebėjęs, kad MIDAS viešai prieinami mokslinių tyrimų duomenys negalėjo būti publikuoti, MIDAS naudotojas turi apie tai informuoti MIDAS administratorių.

23. Gavęs pranešimą apie pastebėtas klaidas ar netikslumus publikuotuose mokslinių tyrimų duomenyse ir (ar) jų apraše, MIDAS administratorius turi:

23.1. ištaisyti pastebėtas klaidas ar netikslumus mokslinio tyrimo apraše, pakeisti mokslinio tyrimo duomenų failą atnaujinta jo versija, mokslinio tyrimo apraše nurodant, kad mokslinio tyrimo duomenų failas buvo pakeistas, taip pat, esant reikalui, kreiptis į tyrėją su prašymu pateikti papildomą informaciją;

- 23.2. motyvuotai atsisakyti daryti taisymus;
 - 23.3. apriboti viešą prieigą prie mokslinių tyrimų duomenų;
 - 23.4. atšaukti mokslinio tyrimo duomenų publikavimą.
24. Gavus pranešimą apie trečiųjų asmenų teisių pažeidimą (-us) ir šiam pranešimui pasitvirtinus arba tokio pranešimo pasitvirtinimo riziką įvertinus kaip aukštą, MIDAS administratorius laikinai apriboja viešą prieigą prie publikuotų mokslinių tyrimų duomenų, siekiant užtikrinti, kad nebūtų tęsiamas tikėtinas pažeidimas. Įrodžius pranešimo nepagrįstumą arba pašalinus pažeidimus, vieša prieiga prie publikuotų mokslinių tyrimų duomenų atnaujinama.
25. Pašalinus klaidas ir (ar) netikslumus, MIDAS administratorius gali atnaujinti viešą prieigą prie mokslinių tyrimų duomenų.
26. Publikuotų mokslinių tyrimų duomenų negalima šalinti ir (ar) atšaukti jų publikavimo, išskyrus atvejus, kai:
- 26.1. nurodoma priežastis, pagrįsta reikšmingomis aplinkybėmis (pavyzdžiui, publikavimas per klaidą ar su klaidomis, nustatytas trečiųjų asmenų teisių pažeidimas);
 - 26.2. to reikalaujama įsigaliojusi teismo sprendimu;
 - 26.3. to reikalaujama MIDAS valdytojo ir pagrindinio tvarkytojo nurodymu.
27. Jei MIDAS administratorius dėl šių Taisyklių 26 punkte išvardintų priežasčių pašalina publikuotus mokslinių tyrimų duomenis, jis atitinkamai koreguoja jų aprašą nurodydamas duomenų pašalinimo priežastį, bet nepašalindamas jų aprašo iš MIDAS išorinio portalo.
28. Publikuotų mokslinių tyrimų duomenų ir jų metaduomenų pokyčiai registruojami ir saugomi MIDAS.
29. Iškilus ginčytiniems klausimams, MIDAS administratorius kreipiasi į MIDAS valdytoją ir pagrindinį tvarkytoją dėl sprendimo priėmimo.

V SKYRIUS

MOKSLINIŲ TYRIMŲ DUOMENŲ TVARKYMO PROCESSE DALYVAUJANČIŲ SUBJEKTŲ TEISĖS IR PAREIGOS

30. MIDAS naudotojai gali naudotis MIDAS išoriniu portalu ir (ar) MIDAS naudotojo paskyra.
- 30.1. Registruoti MIDAS naudotojai MIDAS sistemoje gali:
- 30.1.1. prisijungti prie MIDAS naudotojo paskyros;
 - 30.1.2. tvarkyti MIDAS naudotojo paskyrą;
 - 30.1.3. pateikti saugoti mokslinių tyrimų duomenis;
 - 30.1.4. suteikti prieigą prie MIDAS saugoti pateiktų mokslinių tyrimų duomenų kitiems MIDAS naudotojams;
 - 30.1.5. tvarkyti mokslinių tyrimų duomenis;
 - 30.1.6. naudoti FTP ir sinchronizavimo įrankį;
 - 30.1.7. recenzuoti mokslinių tyrimų duomenis;
 - 30.1.8. publikuoti mokslinių tyrimų duomenis ir (ar) jų aprašą;
 - 30.1.9. suteikti publikuotiems objektams DOI;
 - 30.1.10. pranešti apie nekorektišką mokslinių tyrimų duomenų turinį arba būtinybę pašalinti mokslinių tyrimų duomenis (pavyzdžiui, pažeidžiami asmens duomenų apsaugos reikalavimai, trečiųjų asmenų intelektinės nuosavybės teisės, akademinės etikos normos ir (ar) mokslinių tyrimų duomenyse yra esminių faktinių klaidų, atsirado kitų aplinkybių, dėl kurių mokslinių tyrimų duomenis būtina koreguoti ar šalinti).
- 30.2. Neregistruoti MIDAS naudotojai gali:
- 30.2.1. atlikti publikuotų mokslinių tyrimų duomenų ir (ar) jų aprašų paiešką ir peržiūrą;
 - 30.2.2. parsisiųsti atvirąją prieigą publikuotus mokslinių tyrimų duomenis;
 - 30.2.3. pranešti apie nekorektišką mokslinių tyrimų duomenų turinį (pavyzdžiui, pažeidžiami asmens duomenų apsaugos reikalavimai, trečiųjų asmenų intelektinės nuosavybės teisės, akademinės etikos normos ir (ar) mokslinių tyrimų duomenyse yra esminių faktinių klaidų);
 - 30.2.4. tapti registruotais MIDAS naudotojais.

31. Kiekvienas registruotas MIDAS naudotojas privalo susipažinti su šiomis Taisyklėmis elektroniniu būdu, užtikrinančiu susipažinimo įrodomumą. Susipažindamas su Taisyklėmis, registruotas MIDAS naudotojas įsipareigoja laikytis visų Taisyklėse nustatytų naudojimosi MIDAS sąlygų.

32. Kiekvieną kartą prisijungiant prie MIDAS naudotojo paskyros reikia įvesti prisijungimo duomenis. Prisijungimas vykdomas per Elektroninius valdžios vartus, LITNET FEDI arba naudojant prisijungimo vardą ir slaptažodį.

33. Prisijungimo vardas ir slaptažodis yra konfidenciali informacija, kurios negalima perduoti naudoti tretiesiems asmenims. Bet koks veiksmas, atliktas prisijungus konkrečiu MIDAS naudotojo vardu ir slaptažodžiu, yra laikomas atliktu to asmens, iš kurio registruotos paskyros šis veiksmas MIDAS buvo atliktas.

34. Už pateikiamų saugoti, bendrinamų ir publikuotų mokslinių tyrimų duomenų turinį ir autentiškumą atsako juos pateikęs tyrėjas.

35. Jei MIDAS publikuoti mokslinių tyrimų duomenys pakartotinai naudojami, turi būti laikomasi mokslinių tyrimų duomenų apraše nurodytų duomenų naudojimo sąlygų.

36. Visi mokslinių tyrimų duomenų tvarkymo procese dalyvaujantys subjektai turi teisę gauti visą vykdomai veiklai reikalingą informaciją ir konsultacijas iš MIDAS administratoriaus pagal jo kompetenciją.

37. MIDAS valdytojas ir pagrindinis tvarkytojas numato ir įgyvendina priemones, apsaugančias mokslinių tyrimų duomenis nuo atsitiktinio arba neteisėto sunaikinimo, pakeitimo, atskleidimo bei kito neteisėto tvarkymo arba panaudojimo, mažinančias mokslinių tyrimų duomenų atskleidimo ir praradimo riziką bei užtikrinančias prarastų mokslinių tyrimų duomenų atkūrimą ir mokslinių tyrimų duomenų apsaugą nuo klastojimo.

38. MIDAS valdytojas neatsako už trečiųjų asmenų (institucijų) išvadas ir interpretacijas, gautas naudojant MIDAS publikuotus mokslinių tyrimų duomenis.

39. MIDAS valdytojas ir pagrindinis tvarkytojas neatsako už netiesioginę, atsitiktinę ar kitokią žalą ar nuostolius, atsiradusius naudojant MIDAS saugomus mokslinių tyrimų duomenis, arba negalint jų pasiekti, arba dėl nesankcionuoto jų panaudojimo įsilaužus į MIDAS.

40. Kitos mokslinių tyrimų duomenų tvarkymo procese dalyvaujančių subjektų teisės ir pareigos yra nurodytos viešai skelbiamuose MIDAS nuostatuose, MIDAS saugos nuostatuose ir jų pagrindu priimtuose kituose dokumentuose.

VI SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

41. Taisyklės peržiūrimos ir, jei reikia, atnaujinamos ne rečiau kaip kartą per penkerius metus arba reikšmingai pakitus MIDAS veiklą reglamentuojantiems dokumentams.

42. Taisyklės ir kiti MIDAS veiklą reglamentuojantys dokumentai skelbiami MIDAS išoriniame portale, pasiekiamame adresu midas.lt.
